

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Sneum Å og Holsted Å
Natura 2000-område nr. 90
Habitatområde H79

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Syddjylland

Forsidefoto:

Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte mose- og engområder langs ådalene.

Fotograf: Miljøstyrelsen Syddjylland

ISBN: 978-87-7564-795-8

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning.....	6
1.2.2 Andre relevante planer.....	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	11
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	11
1.4.2 Befolkningen	11
1.4.3 Menneskets sundhed	12
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	12
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	12
1.4.6 Landskab.....	13
1.4.7 Arter	13
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	13
1.5 Eksisterende miljøproblemer	13
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	14
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	14
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	15
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	22
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	23
1.10 Overvågning	24

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 90 Sneum Å og Holsted Å er udpeget som habitatområde nr. 79 Sneum Å og Holsted Å.

Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse, men udpegningsgrundlaget indeholder fiske- og lampretarter samt odder, der vurderes at bevæge sig på tværs af landegrænserne.

I Natura 2000-planen planlægges det, at sikre og forbedre tilstanden af levesteder for snæblen i overensstemmelse med artens krav til disse. Det formodes, at have en gavnlig effekt for snæblen. Det vurderes ligeledes, at denne indsats vil have en positiv effekt på andre arter på udpegningsgrundlaget, der har nogenlunde tilsvarende krav til levested. Her tænkes der på laks, flodlampret, bæklampret og havlampret. Indsatsen for fiske- og lampretarterne forventes også at have en positiv effekt for odder. Planen forventes derfor at have en grænseoverskridende effekt med hensyn til de nævnte arter.

Området er ikke geografisk forbundet med områder, herunder Natura 2000-områder, i udlandet. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består udelukkende af tiltag, som i forhold til områdets naturtyper, vurderes at kunne påvirke lokalt. Det vurderes derfor ikke, at Natura 2000-planen har grænseoverskridende påvirkning ud over de ovenfor beskrevne fiske- og lampretarter samt odder.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, at skabe større sammenhæng i naturen, og sikre en mere naturlig dynamik i områderne f.eks. ved udlægning af arealer med urørt skov, udtagning af kulstofholdig lavbundsjord og genskabelse af hensigtsmæssig hydrologi. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedrørende plejeindsatser og lavbundsarealer, samt aftaler om urørt skov. Udtagning af lavbundsarealer vil desuden sikre, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed at have en positiv klimaeffekt. Denne indsats kan ligeledes medføre udpining af jordbunden, til gavn for arter tilknyttet næringsfattige forhold.

Gennemførelse af indsatserne vil potentielt kunne have en positiv påvirkning på søer og vandløb, i og omkring Natura 2000-området. Dermed kan indsatserne potentielt bidrage til realisering af vandområdeplanen for området, i form af udledning af en lavere mængde næringsstoffer til vandmiljøet. Indsatsen for at forbedre levesteder for snæbel vurderes, at bidrage positivt til bestanden i området, samt for andre arter der stiller lignende krav til levested bl.a. laks, hav- og flodlampretter. Dette kan også medføre en afledt positiv effekt på oddere, som følge af bedre fødegrundlag.

Indsatserne beskrevet i planen kan også være medvirkende til at øge landskabsværdien ved, at skabe vilkår for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper. Planen vil potentielt give befolkningen adgang til en mere varieret og spændende natur, og kan indirekte bidrage positivt til menneskers sundhed gennem et større incitament til rekreative aktiviteter samt forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Desuden kan Natura 2000-planens indsatser modvirke tilgroning af fortidsminder, og dermed medvirke til at sikre kulturarven.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes, at komplimentere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området. Realisering af indsatsprogrammet i planen, kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning, i samspil med konkrete projekter samt vandområdeplanen for området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

- Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.
- At bevare helheden og sammenhængene mellem vandløbene og de omgivende naturarealer i de forholdsvis smalle ådale.
- At sikre arealerne for områdets lysåbne naturtyper og skovnaturtyperne.
- At sikre overdrev (6230), tidvis våd eng (6410), rigkær (7230) og kildevæld (7220) prioriteres højt, da surt overdrev og kildevæld er prioriteret i EU, og tidvis våd eng og rigkær er har stærkt ugunstig bevaringsstatus. Der fokuseres samtidig på at sammenkæde de spredte forekomster af rigkær og surt overdrev.
- At sikre arealet af urtebræmmer (6430), der i området udgør en meget stor andel af arealet med naturtypen på biogeografisk niveau.
- At sikre vandløbenes (3260) funktion som levested for fiskearterne på udpegningsgrundlaget, særligt snæbel, der er en prioriteret art i EU.

- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

Den økologiske integritet sikres derudover god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

Natura 2000-området ligger Vejen, Varde og Esbjerg Kommuner og inden for vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Naturtilstanden for de lysåbne naturtyper er god på 40% af det kortlagte areal, mens resten overvejende er i moderat naturtilstand. De primære trusler mod områdets lysåbne naturtyper er tilgroning med vedplanter og høje græsser og urter, samt direkte påvirkning fra naboarealer på delarealer.

Et kildevæld (7220) er i ringe naturtilstand, bl.a. pga. tydelig påvirkning fra dyrkede naboarealer. De øvrige kildevæld er i god eller moderat naturtilstand og har generelt gode strukturer såsom næsten naturlig hydrologi, ingen påvirkning fra dyrkede naboarealer, og flere af arealerne bliver plejet. Arealerne i god naturtilstand adskiller sig ved at have flere positive arter.

Naturtilstanden i rigkærene (7230) er god på 44% af arealet, moderat på 53% og ringe på resten. Generelt adskiller arealerne i god naturtilstand sig ved at have en lavere vegetation og mere udbredte positive strukturer, såsom våd bund med knoldstruktur, artsrig mos- og urtevegetation, og der er pleje på over halvdelen af arealet. Arealerne i moderat naturtilstand er generelt karakteriseret ved en højere vegetation og manglende pleje, men artsrig urtevegetation forekommer stadig spredt. Der er tre arealer i ringe naturtilstand. De to har en lav forekomst af positive arter og det sidste er præget af påvirkning fra dyrkede naboarealer.

Naturtilstanden for surt overdrev (6230) er moderat på to tredjedele af arealet, god på 18% og ringe på 15%. Arealernes naturtilstand er primært bestemt af artssammensætningen, hvor arealerne i god naturtilstand har mange positive arter, arealerne i moderat naturtilstand har både positive- og problemarter, og arealerne i ringe naturtilstand har flere problemarter.

For arealer med tidvis våd eng (6410) er der en overvægt af arealer i god naturtilstand, ca. 10% af arealet med tidvis våd eng er i høj naturtilstand. Generelt har arealerne gode strukturer med bl.a. en naturlig eller meget lidt påvirket hydrologi, få vedplanter og pleje på en stor del af arealerne. Arealerne i moderat naturtilstand adskiller sig generelt ved at have flere problemarter.

Naturtilstand i 20% af områdets hængesække (7140) er god, og resten er i moderat naturtilstand. Arealerne i god naturtilstand har flere positive arter og mere udbredt gyngende grund end arealerne i moderat naturtilstand.

Desuden er der kortlagt urtebræmmer (6430), men denne naturtype har ikke et tilstandssystem.

I området er der kortlagt elle- og askeskov (91E0) og stilkege-krat (9190).

Den primære skovnaturtype er elle- og askeskov (91E0). Der er registreret 1-5 store træer/ha på godt 40% af arealet. Der er registreret 1-5 stk. stående dødt ved/ha på godt 40% af arealet. Der er registreret 6-10 stk. stående dødt ved/ha på omtrent 25% af arealet. Der er registreret >10 stk. stående dødt ved/ha på knap 5% af arealet. Der er registreret 1-5 stk. liggende dødt ved/ha på omtrent 38% af arealet. Der er registreret 6-10 stk. liggende dødt ved/ha på omtrent 22% af arealet. Der er registreret >10 stk. liggende dødt ved/ha på omtrent 2% af arealet. I henhold til seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyperne.

For den resterende skovnaturtyper er der på størstedelen af arealerne registreret <1 eller 1-5 store træer pr. ha, 6-10 stykker liggende dødt ved/ha, og 1-5 eller >10 stykker stående dødt ved/ha.

Inden for området er der kortlagt 1 småsø med habitatnaturtypen søbred med småurter (3130) og 1 småsø med habitatnaturtypen kransnålalgesø (3140). De er begge naturtilstandsberegnet med god naturtilstand, og der vurderes ikke umiddelbart at være trusler imod en fastholdelse af naturtilstanden.

I området er der yderligere kortlagt 27 småsøer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). Knap halvdelen af søerne er naturtilstandsberegnet med god til høj naturtilstand. Resten er i moderat naturtilstand, og det vurderes, at naturtypen i dette område generelt er truet af påvirkninger fra næringsstofbelastning og for et par af søerne er der desuden tegn på fodring af ænder.

Habitatnaturtypen vandløb med vandplanter (3260) er registreret på 67 km i Holsted Å, Sneum Å, Tilløb til Sneum Å og Tilløb til Holsted Å.

På udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området findes bæklampret, flodlampret, havlampret, laks, snæbel og odder.

Bæklampret er registreret 20 steder fordelt i Sneum Å, Holsted Å, Stilde Å, Kystbæk og Ilsted Å. Da artens krav til vandkvalitet, fouragering og gydning generelt er opfyldt, vurderes der at være gode forudsætninger for en bestand af bæklampret. Der vurderes således ikke at være trusler for artens fortsatte og udbredte forekomst i området vandløb. I henhold til DCE Aarhus Universitets NOVANA-afrapportering er bæklampret vidt udbredt og almindelig i danske vandløb i både den kontinentale og atlantiske zone af Jylland og mere spredt i den del af den kontinentale region, som omfatter Fyn, Sjælland og Bornholm. Der er ikke tegn på tilbagegang i artens udbredelsesområde siden perioden 2004-2009, hvis der kigges på det samlede billede for både kortlægningen og kontrolovervågningen. Artens udbredelse på landsplan vurderes derfor at være stabil i såvel den atlantiske som den kontinentale biogeografiske region.

Flodlampret og havlampret er fundet på henholdsvis 2 og 1 lokalitet i Sneum Å systemet. Kendskabet til arternes forekomst i området er generelt mangelfuldt, og det er derfor ikke muligt på nuværende tidspunkt at give en nærmere beskrivelse af udbredelsen af de to arter. Det vurderes dog, at området karakter med et stort vandløbssystem giver gode muligheder for en bestand af flodlampret og havlampret i området. Der vurderes således ikke at være trusler for arternes forekomst i området. I henhold til DCE Aarhus Universitets NOVANA-afrapportering for arter er det ikke muligt på nuværende tidspunkt at vurdere, om der er sket ændringer i arternes udbredelse inden for de habitatområder, hvor arterne er en del af udpegningsgrundlaget.

Det vurderes, at Sneum Å-systemet i tidligere tider har haft en god bestand af laks. De fysiske forhold i vandløbene er gode, men der er stadig problemer med spærringer ved især dambrug.

Spærringerne betyder, at fiskenes frie vandring til og fra opvækstområderne i havet til gydepladserne i vandløbssystemet vanskeliggøres. I forbindelse med gennemførelsen af snæbelprojektet finansieret af EU-Life er der fjernet en række spærringer i de pågældende vandløbssystemer. I 2015 undersøgte Danmarks Tekniske Universitet - DTU Aqua for første gang i 20 år gydebestanden af laks i Sneum Å-systemet, og bestanden blev her estimeret til ca. 1.200 laks.

Snæbel er i NOVANA-programmet overvåget i området i 2014, men ikke fundet. Der er derfor på nuværende tidspunkt ikke muligt at udtale sig om bestandens udbredelse i området eller om evt. trusler mod arten. LIFE-projektet Snæbelprojekt omfattede også dette område og kan forhåbentlig påvirke en fremtidig forekomst af snæbel positivt. I henhold til DCE Aarhus Universitets seneste NOVANA-afrapportering må snæblen vurderes, at være alvorligt truet.

Der er fundet spor/ekskrementer fra odder på 8 lokaliteter langs Sneum Å og Holsted Å. Ved sidste overvågningsperiode blev der registeret odder ved 7 af de 8 lokaliteter. Desuden er der fundet spor/ekskrementer fra odder på en lokalitet langs Agerbæk opstrøms i Sneum Å systemet. Det vurderes derfor, at arten benytter området i langt større grad end illustreret ved overvågningen, og ud fra områdets karakter med flere vandløb samt uforstyrrede skjulesteder vurderes der at være en stabil forekomst af odder i området. Der vurderes således ikke at være trusler for artens forekomst i området. I henhold til DCE Aarhus Universitets NOVANA-afrapportering er odder udbredt i hele Jylland i både den atlantiske og den kontinentale biogeografiske region. Odder har øget sin udbredelse i den kontinentale biogeografiske region siden 2011-2012. Arten har nu en stabil bestand på Fyn og ses også sporadisk på Sjælland.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand på en stor del andel af naturarealerne ikke fastholdes, hvilket kan medføre en risiko for, at der ikke sikres levesteder for områdets mange arter, herunder fredede og rødlistede arter. Der er ligeledes risiko for at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på bl.a. skovnaturtyperne bøg på muld (9130), elle-askeskove (91E0) samt de lysåbne naturtyper f.eks. tidvis våd eng (6410), rigkær (7230) og surt overdrev (6230), da der generelt er behov for en fremadrettet sikring af hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.

Endvidere vil der være risiko for, at sikring af egnede levesteder samt bestandene af snæbel, laks, hav-, flod- og bæklampret ikke fastholdes og at bevaringsstatus for arterne forringes på biogeografisk niveau.

Manglende realisering af indsætter, som urørt skov og skovnaturtypebevarende drift og pleje, kan yderligere betyde, at flere strukturer, der understøtter biodiversitet i skov, så som flere store træer og mere dødt ved, ikke sikres eller skabes til gavn for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov. Omvendt betyder den manglende realisering af indsætter, at stisystemer og våde skovnaturtyper ikke påvirkes ved at blive vådere, som følge af sikring af hensigtsmæssig hydrologi. Adgangsforhold vil derfor være uændret.

Hvis ikke planens indsats om omlægning af lavbundslande fra omdriftsarealer til naturarealer realiseres, er der risiko for at en forbedring af levestederne for bl.a. spidssnudet frø, havørred, lampretter, laks og odder, forbedring af vandkvaliteten og mindskelse af randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer samt den forventelige mindre udledning af CO₂, udebliver.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer, hvilket for befolkningen kan betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet. Der er risiko for, at landskabet vil fremstå mindre varieret og at tilgroning af fortidsminder ikke i samme omfang vil modvirkes. Der er endvidere risiko for, at det forventede bidrag til opfyldelse af fredningsformål og kumulative effekter, udebliver. Endelig vil planens bidrag til realisering af vandområdeplanerne, udeblive.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen indeholder indsats, der skal sikre en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje i området hvilket bl.a. har til formål, at der skabes bedre vilkår for flere naturtypekarakteristiske arter og bedre levesteder for områdets fauna.

Herudover vurderes, udtagning af lavbundsarealer at kunne bidrage til, at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formentlig vil mindskes. Samtidig kan Natura 2000-planen medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødsning.

Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed, hvilket bl.a. kan ske ved udlægning af urørt skov. Dette vil medføre, at skovdriften ophører og i vidt omfang overlades til sig selv. Det kan potentielt være med tiltag, der skal fremskynde processen. Sådanne tiltag kan være veteranisering af træer og nedlæggelse af grøfter. Denne indsats samt indsatsen om, at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje, vil formodentlig være til gavn for skovnaturtyperne og flere af områdets arter og fugle.

Planens indsats om at sikre egnede levesteder for områdets fugle og arter samt udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne.

Særlige arter i området er behandlet under afsnittet "Særlige arter".

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N90 er beliggende i Vejen, Varde og Esbjerg Kommuner, der har et indbyggertal på hhv. ca. 42.800, ca. 49.600 og ca. 115.600.

Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som f.eks. vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Ligeledes kan udtagning af lavbundsjord samt udlægning til urørt skov potentielt, og i mindre områder, få en indvirkning på befolkningen.

Miljøstyrelsen arbejder på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle som findes i en væsentlig forekomst i Danmark og om der er behov for yderligere sikring mod

forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr. Denne indsats vil også potentielt kunne medføre en ændring i adgangsforholdene.

1.4.3 Menneskets sundhed

Ådalenes bynære beliggenhed gør, at området udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og lystfiskeri, hvilket bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål, at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig naturtilstand på sigt. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder, der er udlagt til urørt skov samt ved udtagning af lavbundsarealer, undtagelsesvist og på mindre områder påvirkes. Dette kan ligeledes gøre sig gældende på mindre områder i forbindelse med sikring af hensigtsmæssig drift og pleje af naturarealerne. Planens indsatser kan ligeledes skabe øget fokus på formidling af naturen, til gavn for brugere af området.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Mulig etablering af ny natur på lavbundsarealer, kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formentlig vil mindskes. Dette kan potentielt gøre områderne mere robuste over for ekstreme vejrforhold og klimaændringer.

Desuden kan planens indsats om udtagning af lavbundsarealer medvirke til at mindske udledningen af CO₂. Sikring af hensigtsmæssig hydrologi samt udtagning af lavbundslande og udlægning af urørt skov, vil potentielt kunne påvirke jordbunden til at blive vådere, samt reducere mængden af næringsstoffer der udledes til vandmiljøet. Disse indsatser kan således påvirke søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

Samtidig kan Natura 2000-planens indsatser om lavbundsprojekter og sikring af hensigtsmæssig pleje, medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødsning.

Det vurderes at vedtagelse af planen ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

I dette Natura 2000-område er der ikke registreret fredede fortidsminder inden for området, men der er enkelte beskyttelseslinjer fra rundhøje samt flere ikke fredede fortidsminder som rundhøje og vadested.

Natura 2000-planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for lokalbefolkningen. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er beskrevet under emnerne "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og "Menneskets sundhed".

Det vurderes, at realisering af planens indsatser potentielt kan påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder såsom rundhøje.

Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på materielle goder i området, herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området ligger i en smeltevandsdal mellem Esbjerg Bakkeø og Holsted Bakkeø. Åløbene er forholdsvis uregulerede sammenlignet med øvrige danske vandløb og har altså overvejende et naturligt slynget forløb. Holsted Å har udspring i Vejen Mose og løber ud i Sneum Å, som er hovedåen i et større å-system. Sneum Å har udløb i Vadehavet.

Det vurderes, at Natura 2000-planen kan have en påvirkning på landskabet, f.eks. hvis der udtages lavbundsjarde eller bliver udlagt urørt skov men også ved potentielt mindre pleje og hydrologiske projekter, kan landskabet påvirkes lokalt.

1.4.7 Arter

I området findes bl.a. bilag IV-arterne spidssnudet frø og odder og områdets terrestriske naturtyper er levested for flere forskellige sjældne planter, mosser og svampe herunder maj-gøgeurt.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke forskellige bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, arter som lever i tilstødende områder m.fl., da planen indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter, bl.a. kan indsatsen for at forbedre tilstanden af levesteder for snæbel medføre en positiv effekt for arter som laks og lampretterne. Udtagning af lavbundsjarde kan potentielt være til gavn for arter som odder samt de arter, der er tilknyttede vandløbene herunder havørred.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området findes flere mindre fredninger. De har bl.a. til formål at bevare en mindre egebevoksning, forhindre bebyggelse og tilplantning samt sikre offentlighedens adgang til en del af Sneum Å syd for Enderup. Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke natur- og landskabsværdier og beskyttelsen af arter.

Der er ingen fredningsbekendtgørelser eller vildtreservater i området.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Næringstilførsel på arealer, der grænser lige op til naturarealer, kan påvirke naturindholdet i Natura 2000-områder i dette område gør det sig gældende for bl.a. surt overdrev (6230), kildevæld (7220) samt rigkær (7230). Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter forsvinder og erstattes af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold.

Forøget næringsindhold kan desuden i kombination med manglende drift, medføre at området gror til. Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturtypekarakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencesterke arter.

Inddæmning og kunstig afvanding med grøfter, dræn eller pumper forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencesterke arter.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyper.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven. Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne.

Etablering af hensigtsmæssig hydrologi samt fastholdelse af de indsatser, der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2016-2021, vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien herunder rigkær (7230).

Natura 2000-planen indeholder en indsats om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper. Denne indsats vil medvirke til at bekæmpe tilgroning inden for Natura 2000-området på bl.a. rigkær (7230), tidvis våd eng (6410), kildevæld (7220) og surt overdrev (6230). Udlægning af urørt skov, vurderes på sigt, at bidrage til, at områdets skove får flere store træer, mere dødt og rådrende ved, hvilket vurderes at være positivt for bl.a. skovnaturtyperne stilkege-krat (9190) og elle- og askeskov (91E0).

For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje og planen indeholder en indsats om at udlægge urørt skov. Disse indsatser forventes at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe.

Udtagning af lavbundsjord kan bidrage til sammenhængende arealer, øget robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. Alt efter beliggenhed, kan det også bidrage til at randpåvirkningerne af naturen, fra tilstødende arealer med landbrugsdrift, mindskes. En sådan udtagning kan ligeledes være til gavn for arter tilknyttet våde naturtyper.

1.6 Internationale miljøbeskyttelses mål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelses mål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at

sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundslande har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		<p>Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen.</p> <p>Tilgroning med høje urter, græsser og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således, at den naturlige, naturtypekarakteristiske vegetation ofte erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencesterke arter. I Natura 2000-område N90, Sneum Å og Holsted Å, kan Natura 2000-planen medvirke til at hindre tilgroning af en række beskyttede naturtyper, hvis indsatserne omkring sikring af en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje gennemføres samt eventuel genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats. Dette vil have en positiv effekt på områdets lysåbne natur herunder tidvis våd eng (6410), kildevæld (7220),</p>

		<p>surt overdrev (6230) og rigkær (7230), hvor hydrologien enkelte steder er uhensigtsmæssig for naturtypen. Realisering af planens indsatsprogram vil samtidig sikre den § 3-beskyttede natur i området samt levesteder for flere sjældne arter herunder majgøgeurt.</p> <p>Græsning vil alt efter intensitet og typen af græssere, potentielt kunne påvirke følsomme forekomster af f.eks. rigkær (7230) og kildevæld (7220). Normalt vil en påvirkning af følsomme forekomster af naturtyper eller levesteder for arter kunne undgås ved at regulere græsningstrykket eller frahegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området. I dette område gælder det f.eks. forekomster af kildevæld (7220), som vurderes at være følsom over for pleje med græsning.</p> <p>Udtagning af lavbundsarealer og udlægning til urørt skov, kan bidrage til, at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer, ligesom randpåvirkningerne af naturen fra tilstødende arealer med landbrugsdrift formentlig vil mindskes, dette kan alt efter, hvor indsatserne realiseres, have en positiv effekt på de arter der lever her, samt naturtyperne surt overdrev (6230), kildevæld (7220) og rigkær (7230), der på dele af arealet, er direkte påvirket af landbrugsdriften. Dette kan medføre en mindre udledning af næringsstoffer og dermed potentielt, skabe bedre rammer så den naturtypekarakteristiske vegetation på sigt kan udvikle sig.</p> <p>Ved ophør af drift i skoven, vil der over tid ske en ændring i bl.a. mængden af dødt ved og andelen af store træer, der formodes, at stige. Dette er faktorer, der har betydning for biodiversiteten, da mange insekter, svampe og laver er tilknyttet gamle, rådne og døde træer samt de skovlysninger, der ofte vil forekomme i urørte skove. Indsatserne</p>
--	--	--

		<p>om, at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje, samt udlægning af urørt skov vil begge potentielt kunne bidrage til dette. Udlægning af områder til urørt skov, kan desuden bidrage til, at skabe større robusthed og sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer.</p> <p>Udtagning af lavbundslande, etablering af hensigtsmæssig hydrologi samt pleje af naturarealerne kan i enkelte og sjældne tilfælde medføre en negativ påvirkning af enkelte arter eller naturtyper. F.eks. kan en ændring i hydrologien i elle- og askeskove (91E0), hvor disse bliver vådere medføre at bevoksninger visse steder vil gå ud som følge af den ændrede vandstand. Ligeledes kan en uhensigtsmæssig pleje f.eks. med for højt græsningstryk medføre en mere ensartet og blomsterfattig vegetation.</p> <p>Overordnet set vurderes det at genetablering af hensigtsmæssig hydrologi samt sikring af hensigtsmæssig pleje kan medføre, at forholdene for ovenstående arter og naturarealer forbedres idet deres naturgrundlag forbedres sammen med indsatsen for habitatnaturen.</p> <p>Planens indsats om at sikre egnede levesteder for området fugle og arter samt udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne.</p> <p>For vurdering ift. specifikke arter henvises til emnet omkring "særlige arter".</p>
Befolkningen	X	<p>Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som f.eks.</p>

			<p>vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.</p> <p>Planen vurderes, at bidrage til, at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser. Der er offentlig adgang til store dele af området. Visse indsatser f.eks. potentielle hydrologiprojekter, lavbundsprojekter og udlægning til urørt skov, vil i mindre områder og på bestemte tidspunkter af året, potentielt kunne medføre ændringer i adgangen til delområder indenfor Natura 2000-området, f.eks. ved forekomst af flere liggende, døde træer og vådere partier.</p> <p>Miljøstyrelsen arbejder på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle som findes i væsentlig forekomst i Danmark og om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr. Denne indsats vil i mindre områder og på bestemte tidspunkter af året også potentielt kunne medføre en ændring i adgangsforholdene, men påvirkningen vurderes ikke at være væsentlig.</p> <p>Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang.</p>
Menneskers sundhed	X		<p>Planen medvirker til, at sikre de beskyttede naturtyper i området således, at naturen i området, på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området, og dermed menneskers sundhed. Området bliver bl.a. anvendt til lystfiskeri og det vurderes, at indsatsen for, at forbedre levestederne for snæbel også vil have en positiv effekt på laks, havørred og andre fisk. Dette vil skabe et større incitament til at anvende området til bl.a. lystfiskeri.</p> <p>Kendskab til naturen og dens værdier vil medvirke til, at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af</p>

			<p>områderne og udtagning af lavbundslande og udlægning til urørt skov, vil medføre et øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området.</p> <p>Det vurderes, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, men i stedet vil bidrage positivt til dette. Sikringen af den beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.</p> <p>For yderligere vurdering se også under emnet "Befolkningen".</p>
Jordbund	X		<p>Natura 2000-planens indsatser om lavbundsprojekter og sikring af hensigtsmæssig pleje kan medføre udpining af jordbunden på arealer, der er næringsberigede som følge af nuværende eller tidligere gødsning, hvilket på sigt kan forbedre naturtilstanden i området. En udpining vil på sigt øge sandsynligheden for indvandring af en artsrig flora og fauna, da en meget stor del af især de sjældnere arter er tilknyttet næringsfattige forhold.</p> <p>Se desuden vurderinger i skemaet under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".</p>
Vand	X		<p>Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Sikring af hensigtsmæssig hydrologi og pleje, samt udtagning af lavbundslande og udlægning af urørt skov vil potentielt kunne få betydning for overflade- og grundvand i form af udledning af en lavere mængde næringsstoffer til vandmiljøet. Dermed vil planen bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder. I urørte skove er frit strømmende vand og naturlige fluktuationer i vandstanden vigtige processer, der er med til at skabe variation og dynamik.</p>

			Det vurderes at indsatserne i planen potentielt kan forbedre vandkvaliteten i tilstødende vandområder.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Indsatser i Natura 2000-planen, som for eksempel hydrologiprojekter og udtagning af lavbundslande, kan potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO ₂ , idet tidligere dræned jorde igen vandmættes, og derfor frigør mindre CO ₂ . Desuden kan indsatserne også gøre områderne mere robuste over for ekstreme vejrforhold og klimaændringer, ved at bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer og evt. mindske randpåvirkningen.
Materielle goder		X	Det vurderes, at indsatser i Natura 2000-planen ikke vil påvirke materielle goder idet at realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Fortidsminder, kulturarvsarealer, og adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv", "Befolkningen", "Menneskets sundhed" og/eller "Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater".
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et mere varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper. Udtagning af lavbundslande samt udlægning til urørt skov vil også kunne føre til ændringer i landskabet. I de urørte skove vil der med tiden ske ændringer i skovstrukturen, hvor der potentielt kan

			blive flere lysninger, mere våd skov, mere dødt ved og flere store træer som vil opfattes anderledes. En mulig indsats i skovene er, at der kan blive fjernet ikke-hjemmehørende arter, for at give plads til hjemmehørende arter. Skovene vil fortsat bevares som skov, hvorved landskabet overordnet ikke vil ændres men lokalt vil det ændre udseende, bl.a. ved at være mere lysåbne.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.	X		<p>I dette Natura 2000-område er der ikke registreret fredede fortidsminder inden for området, men der er enkelte beskyttelseslinjer fra rundhøje samt flere ikke fredede fortidsminder som rundhøje og vadested. Planens indsatser modvirker tilgroning af fortidsminder, og medvirker dermed til at sikre kulturarven og vurderes at have en positiv påvirkning på dette.</p> <p>Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke øvrig kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv.</p>
Arter	X		<p>Det vurderes, at indsatser om udtagning af lavbundsjord vil medvirke til, at sikre og forbedre levesteder for flere arter på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området. Indsatsen for at sikre egnede levesteder for snæbel, vurderes at have en positiv effekt på lampretterne, laks og andre fisk, der lever i samme områder herunder havørred. Da indsatserne i planen også forventes, at forbedre vandkvaliteten i tilstødende vandområder og områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, samt generelt, at skabe bedre levesteder, vil planen bidrage til at forbedre og sikre levesteder for de arter, herunder bilag IV-arterne spidssnudet frø og odder, som er tilknyttet disse områder.</p> <p>En udtagning af lavbundsjord vil, alt efter beliggenhed og omfang af projekterne som endnu ikke kendes,</p>

			potentielt kunne påvirke yngle- og rasteområder for bilag IV-arter som f.eks. spidssnudet frø. Levestederne vil potentielt kunne ændre karakter og blive vådere. Det vurderes i denne sammenhæng, at en del af Natura 2000-planens indsatser vil kunne medføre, at det de generelle forhold for spidssnudet frø forbedres f.eks. ved at sikre en hensigtsmæssig drift og hydrologi.
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	X		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredninger, da disse har til formål at sikre kultur-, natur- og landskabsværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage positivt til. Der er ingen fredningsbekendtgørelser eller vildtreservater i området.
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på området udpegningsgrundlag. Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Planen indeholder en indsats om, at arbejde for at sikre de lysåbne naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift, pleje. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Der arbejdes desuden for at sikre egnede levesteder for områdets arter herunder en særlig indsats for snæbel.

Planen indeholder en specifik indsats om udlægning til urørt skov, hvilket kan medføre en ændret adgang til områder i visse perioder af året, hvor jordbunden vil være mere fugtig og besværliggjort af nedfaldne grene og væltede træer uden for stierne. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde. Det vides endnu ikke om og hvor, der eventuelt udlægges urørt skov, men det vil potentielt kunne medføre en påvirkning af elle-

og askeskove (91E0), der bliver vådere og hvor bevoksninger visse steder vil gå ud som følge af den ændrede vandstand. Sådant en påvirkning vil f.eks. kunne håndteres ved at følsomme forekomster af naturtypen sikres udeladt af arealet som udlægges til urørt skov.

Planen indeholder en indsats om at sikre sammenhæng i området natur, samt sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Ved såvel pleje af eksisterende natur samt udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og/eller Naturstyrelsen og mod økonomisk kompensation gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedrørende plejeindsatser og lavbundsarealer samt aftaler om urørt skov.

Planen indeholder en indsats om udtagning af kulstofholdig lavbundsgrunde. En udtagning af lavbundsgrunde vil, alt efter beliggenhed og omfang af projekterne som endnu ej kendes, potentielt kunne påvirke levesteder for bilag IV-arter som f.eks. spidssnudet frø. Levestederne vil potentielt kunne ændre karakter og blive vådere. En negativ påvirkning af levesteder for spidssnudet frø vil kunne undgås ved f.eks. at sikre tilstrækkeligt med egnede raste- og ynglesteder på det tidspunkt projektet realiseres, ligesom en nøje planlægning af anlægsfasen af projektet på bestemte tidspunkter af året, samt evt. brug af paddehegn, vil kunne forebygge ødelæggelse af yngle- og levesteder, samt påvirkning af bestanden af spidssnudet frø. Evt. etablering af erstatningsbiotoper vil ligeledes kunne sikre opretholdelse af den økologiske funktionalitet for arten.

Græsning vil alt efter intensitet og typen af græssere, potentielt kunne påvirke følsomme forekomster af f.eks. rigkær og kildevæld. Normalt vil en påvirkning af følsomme forekomster af naturtyper eller levesteder for arter kunne undgås ved at regulere græsningstrykket eller frahegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området. I dette område gælder det f.eks. forekomster af kildevæld, som vurderes at være følsom over for pleje med græsning.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i forslag til Natura 2000-planen for N90 Sneum Å og Holsted Å planlægges gennemført en særlig indsats for at sikre og udvikle områdets natur ved bl.a. udtagning af lavbundslande samt udlægning af urørt skov. Der søges i området at skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne samt en særlig indsats for, at forbedre levestederne for snæbel.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Der er ikke kendskab til modstridende naturinteresser i området.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afreporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Sneum Å og Holsted Å (nr. 90). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforsalgets påvirkning af miljøet

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk